

СИЛАБУС КУРСУ

Експертиза в сфері фінансових розслідувань

Ступінь вищої освіти – бакалавр
Галузь знань - 26 Цивільна безпека
Спеціальність - 262 Правоохоронна діяльність
Освітньо-професійна програма - «Економічна безпека та фінансові розслідування»

Рік навчання: 3, Семестр: V

Кількість кредитів: 5. Мова викладання: українська

Керівник курсу

к.е.н., доцент, доцент кафедри безпеки та правоохоронної діяльності Людмила БУДНИК

Контактна інформація

lydabydnik@gmail.com, +380974545785

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни „Експертиза у сфері фінансових розслідувань” є навчити студентів правильно застосовувати теоретичні знання з організації та проведення експертизи у сфері фінансових розслідувань на практиці, професійно грамотно використовувати у роботі сучасні форми і методи дослідження матеріалів, що надані слідчими чи судовими органами, складати на їх основі кваліфіковані висновки для розкриття злочинів у сфері економіки та фінансів, а також запобігання їм в майбутньому.

Основними завданнями вивчення дисципліни „Експертиза у сфері фінансових розслідувань” є:

- 1) надання студентам необхідних теоретичних знань і практичних навиків з організації та проведення судової експертизи;
- 2) здійснювати дослідження наданих матеріалів і складати експертний висновок із поставлених йому завдань;
- 3) навчити студентів застосовувати набуті знання правових і економічних дисциплін у їхній подальшій професійній діяльності.
- 4) розвиток правового мислення, вміння критично обмірковувати проблемні питання, мати про них свою аргументовану думку;
- 5) детальне вивчення чинного законодавства, підручників, навчальних посібників, монографічної та періодичної літератури, місцевої та опублікованої судово-слідчої практики, що сприятиме правильному вмінню аналізувати та тлумачити кримінально-процесуальні норми, застосувати їх при конкретних обставинах.

Структура курсу

Години (лек. /практ.)	Тема	Результати навчання	Завдання
4/2	1. Поняття, види та завдання експертиз у сфері фінансових розслідувань	Знати: зміст поняття «економічні правопорушення», причини їх виникнення; форми використання спеціальних економічних знань при розслідуванні економічних правопорушень; поняття судово експертизи; зміст судової експертизи, як засобу доказування; нормативно-правові акти, які регулюють експертну діяльність в Україні; принципи проведення судової експертизи; класифікацію судових експертиз, їх види; завдання судової експертизи. Вміти характеризувати гіпотези та їх сутність.	Тести, питання, есе
2/2	2. Предмет та об'єкти судової експертизи у сфері фінансових розслідувань	Знати: структуру теорії судової експертизи; концептуальні основи теорії; вчення про закономірності формування і розвиток судових експертиз; теорію процесів, стосунків і комунікацій у судовій експертизі; предмет судової експертизи; вчення про об'єкти загальної теорії і судово-експертної діяльності. Об'єкти судової експертизи. Вміти застосовувати окремі теорії конкретних родів і видів судових експертиз.	Презентації, виконання завдань та досліджень, тести, питання
4/4	3. Суб'єкти судово-експертної діяльності, їх статус та повноваження	Знати: суб'єкти судово-експертної діяльності; правовий статус судового експерта; спеціальні знання судового експерта (професія, спеціальність, спеціалізація, кваліфікація); права та обов'язки судового експерта; правову відповідальність судового експерта; відповідальність за порушення вимог законодавства про запобігання корупції; порядок проведення атестації судового експерта; нормативно-правові акти, що регулюють такий порядок. Вміти: застосовувати інформацію про спеціальні знання судового експерта з метою визначення виду судової експертизи.	Тести, питання
4/4	4. Методи методики судової експертизи у сфері фінансових розслідувань	Знати: систему методів експертного дослідження, їх структуру і класифікацію; зміст загальнопізнавальних методів: спостереження, вимірювання, описування, планування, експеримент, моделювання, побудова гіпотез, програмно-математичні методи тощо; зміст окремих методів (інструментальні та допоміжно-технічні); спеціальні методи, функції яких виконують спеціалізовані (конкретні) методики вирішення певних експертних завдань; методики судової експертизи; структуру спеціальних методик; порядок атестації експертних методик.	Кейси, тести

2/2	5. Організація судової експертизи у сфері фінансових розслідувань	Знати: правову основу призначення і проведення судових експертиз; організаційне забезпечення судової експертизи; поняття експертної ініціативи; дослідний процес судової експертизи і його стадії; інформаційне забезпечення процесу проведення судових експертиз; порядок планування процесу проведення судових експертиз; обов'язкове призначення експертизи; особливості здійснення судово-експертної діяльності атестованими судовими експертами, що не працюють у державних спеціалізованих експертних установах. Вміти: формулювати питання, які необхідно поставити на дослідження експерту; планувати проведення судової експертизи.	Кейси
2/2	6. Процес судово-економічної експертизи у сфері фінансових розслідувань та його стадії	Знати: підстава та порядок призначення судових експертиз; порядок залучення експерта на підставі Ухвали суду про призначення експертизи.; зміст та структура постанови (ухвали) про призначення судової експертизи; проведення судової експертизи на стадії попереднього розслідування; проведення судово експертизи в експертних установах; строки вивчення матеріалів та проведення експертизи; розгляд слідчим суддею клопотання про проведення експертизи; особливості проведення судової експертизи у судовому засіданні; проведення експертизи на місці події чи за місцезнаходженням об'єкта дослідження. Вміти: скласти процесуальні документи, якими призначають судові експертизи; визначати типові питання, підготовчі заходи до проведення судової експертизи; визначати документи, які містять інформацію про господарські операції, які слід надсилати на розгляд експертові.	Кейси
2/2	7. Узагальнення оформлення і реалізація результатів експертиз у сфері фінансових розслідувань	Знати: зміст висновку судового експерта та експертного дослідження, їх процесуальний аспект; форми висновків експерта; структуру вступної частини висновку експерта; структуру дослідницької частини висновку експерта; основні вимоги до висновку експерта; порядок оцінки висновку за наслідками експертизи слідчим і судовими органами; порядок складання повідомлення про неможливість надання висновку та особливості його структури; роз'яснення експертом висновку. Вміти використовувати інформаційні системи з метою складання висновку експерта; скласти висновок судової експертизи; скласти повідомлення про неможливість надання висновку.	Кейси

4/4	8. Особливості проведення різних видів судових експертиз	Знати: порядок проведення експертизи на замовлення учасників справи; призначення та проведення експертизи у господарських та адміністративних справах; призначення та проведення експертизи у цивільних справах; проведення експертизи у виконавчому провадженні; особливості проведення комісійних експертиз; особливості проведення комплексних експертиз; підстави призначення та особливості проведення додаткових експертиз; підстави призначення та особливості проведення повторних експертиз.	Кейси, тести, питання
2/2	9. Призначення та проведення почеркознавчої експертизи. Техніко-криміналістична експертиза документів	Знати: порядок проведення почеркознавчої експертизи, техніко-криміналістична експертиза документів експертизи, питання, які можуть бути поставлені перед експертами при проведенні вказаних експертиз.	Кейси, тести, питання
2/2	10. Призначення та проведення судово-економічної, товарознавчої і авто-товарознавчої експертизи	Знати: порядок проведення судово-економічної, товарознавчої і авто-товарознавчої експертизи, питання, які можуть бути поставлені перед експертами при проведенні вказаних експертиз.	Кейси, тести, питання

Рекомендовані джерела

1. Актуальні питання судової експертизи (у питаннях та відповідях) : навчальний посібник / Цимбал П. В., Сіренко О. В., Линник О. В., Антонюк А. Б. – Ірпінь : Університет ДФС України, 2019. – 186 с. – (Серія «На допомогу студенту УДФСУ», т. 41).
2. Будник Л., Ронська О. Вдосконалення методики судової експертизи. Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід».
3. Будник Л.А., Литвин З.Б. Використання спеціальних знань при розслідуванні злочинів в галузі оподаткування. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку бізнесу, фінансово-кредитних та облікових систем : збірник тез доповідей I Міжнародної науково-практичної конференції (Україна, м. Харків, 26 травня 2021 року) [Електронний ресурс]. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. С. 123-126.
4. Господарський процесуальний кодекс України від 6.11.1991р. (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
5. Гриненко І. М., Полєнніков М. О. Особливості дослідження електронних документів при проведенні судово-економічної експертизи. *Криміналістика і судова експертиза*. 2018. Вип. 63(2). С. 143-148.
6. Дікань Л.В. Судово-економічна експертиза: навч. посіб. / Л.В.Дікань, В.Д.Понікаров, О.В.Кожушко. Харків: ХНЕУ, 2014. 431 с.
7. Дондик Н.Я. Спеціальні бухгалтерські знання та їх застосування під час розкриття та розслідування економічних злочинів: монографія. Київ : Атака, 2007. 144 с.

8. Експертизи у судочинстві України: наук.- практ. посіб. / [за заг. ред. проф. В.Г.Гончаренка та І.В.Горин. Київ: Юрінком Інтер, 2015. 502 с.
9. Євдокіменко С. В. Теорія і практика судово-економічної експертизи : монографія Харків : Панов, 2016. 539 с.
10. Жолобецька М. Б., Колонюк В. П. Комплексна судова будівельно-технічна та економічна експертиза. *Криміналістика і судова експертиза*. 2019. Вип. 64. С. 639-655.
11. Завдов`єва І. Г. Судово-економічна експертиза у криміналістичному забезпеченні протидії корупції в бюджетній сфері. *Криміналістичний вісник*. 2017. № 1. С. 85-88.
12. Закон України «Про судову експертизу» від 25.02.1994р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text>
13. Інструкція про особливості здійснення судово-експертної діяльності атестованими судовими експертами, що не працюють у державних спеціалізованих експертних установах, затверджена наказом Міністерства юстиції України №3505/5 від 12.12.2011р. (у редакції наказу Міністерства юстиції України №1659/5 від 07.09.2015р.).
14. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень, затверджена наказом Міністерства юстиції України №53/5 від 08.10.1998р. (у редакції наказу Міністерства юстиції України №1950/5 від 26.12.2012р.).
15. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 № 2747-IV (із змінами і доповненнями). URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>
16. Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018 р. № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>
17. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012р. (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
18. Лисенко В., Комишнюк Ю. Особливості проведення судово-економічної експертизи у ході розслідування злочинів, вчинених суб'єктами господарювання з ознаками фіктивності. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : Юридичні науки*. 2019. Вип. 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnadpcurn_2019_3_12
19. Науково-методичні рекомендації з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень, затверджені Наказом Міністерства юстиції України №53/5 від 08.10.1998р. (у редакції наказу Міністерства юстиції України №1950/5 від 26.12.2012р.).
20. Положення про Експертно-кваліфікаційні комісії та атестацію судових експертів, затверджене Наказом Міністерства юстиції України № 301/5 від 03.03.2015р.
21. Проскура К. П., Лукова О. С. Особливості призначення та проведення економічних експертиз і експертних досліджень при проведенні податкових перевірок та оскарженні їх результатів. *Криміналістика і судова експертиза*. 2020. Вип. 65. С. 525-533.
22. Рева Т. М. Електронні документи як об'єкт судової економічної експертизи. *Криміналістичний вісник*. 2019. № 2. С. 53-59.
23. Стороженко В. Ф. Експертиза алкогольних напоїв при розслідуванні економічних злочинів та виявлення ознак фальсифікації : навч. посіб. Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2014. 167 с.
24. Теорія та практика проведення судових експертиз за напрямком інженерних, економічних, товарознавчих видів досліджень та оціночної діяльності : монографія / [Костін О. Ю. та ін.] ; за ред. Хомутенко В. П., Костіна О. Ю. ; Одес. нац. екон. ун-т, Одес. н.-д. експерт.-криміналіст. центр МВС України. Одеса : ОНДЕКЦ МВС України : ОНЕУ, 2018. 275 с.
25. Токарєва К. В. Актуальні питання механізму проведення судової економічної експертизи в сучасних умовах. *Криміналістичний вісник*. 2018. № 2. С. 92-98.
26. Федчишина В. В. Процесуальні аспекти призначення судово-економічних експертиз при розслідуванні податкових правопорушень. *Міжнародний юридичний вісник: збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2016. Вип. 1. С. 72-78.

27. Хомутенко В. П., Мотигін Д. В. Актуалізація судово-економічних експертиз в умовах тіньової економіки. *Економіка. Фінанси. Право*. 2017. № 6. С. 21-25.
28. Хомутенко О. В. Проблемні питання щодо якості судової економічної експертизи. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2016. Вип. 16. С. 329-335.
29. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.1991р. (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
30. Шрамко О. М. Можливості судово-економічних експертиз при розслідуванні окремих корупційних злочинів. *Актуальні проблеми правознавства*. 2019. Вип. 1. С. 162-165.
31. Alroe H.F. (2000). "Science as systems learning. Some reflections on the cognitive and communicational aspects of science." *Cybernetics and Human Knowing* 7(4): 57–78.
32. Chan, J., Devery, C. and Doran, S. 2003. *Fair Cop: Learning the Art of Policing*. Toronto: University of Toronto.
33. Liudmyla Budnyk, Olga Karapetian, Yuri Pilyukov, Iryna Blazhei, Researching of cybercrimes: modern trends, special knowledge and peculiarities of engaging a specialist. 2021 11th International Conference on Advanced Computer Information Technologies.
34. Feucht, T.E. and Innes, C. 2009. "Creating Research Evidence: Work to Enhance the Capacity of Justice Agencies for Generating Evidence." Unpublished manuscript.
35. Lum, C., Koper, C. and Telep C. 2010. "The EvidenceBased Policing Matrix." *Journal of Experimental Criminology*. (Springerlink Online First.) DOI: 10.1007/s11292-010-9108-2.
36. 24. Mark H. Moore and Anthony Braga, "The 'Bottom Line' of Policing: What Citizens Should Value (and Measure!) in Police Performance," *Police Executive Research Forum* (2003).
37. Neyroud, P. 2008. "Past, Present and Future Performance: Lessons and Prospects for the Measurement of Police Performance." *Policing: A Journal of Policy and Practice* 2 (3): 340-348.
38. Nick Tilley and Gloria Laycock, "Engineering a Safer Society," *Public Safety Leadership* 4 (2016), <http://www.aipm.gov.au/wp-content/uploads/2016/08/Research-Focus-Vol-4-Iss-2-Engineering.pdf>.
39. Vazhynskyi S. E., Sukharevskyi I. V., Sukharevskyi I. O. 3-D radomeenclosed aperture antenna analyses and Far-Side radiation Antennas and propagation. volume 58, number 9, sept. 2010. — P. 2843-2849.
40. Zhuravleva I.V. Capital structure rationalization taking into account the intellectual component / I. V. Zhuravleva, I. L. Latysheva // *Scientific Bulletin of National Mining University*. – 2014. – v 5. – q. 141- 148.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-15 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування (наприклад, програма Kahoot).
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни "Експертиза у сфері фінансових розслідувань" визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Разом
30 %	40%	30 %	100 %

Усне опитування під час занять 25% Письмова робота -75%	Усне опитування під час занять -25% Оцінювання самостійної роботи студентів за результатами наукових доповідей та повідомлень - 25% Письмова робота -50%	Активна участь у тренінгах -30% Написання КПІЗ-40% Захист КПІЗ-30%	

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом